Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

19 март, чоршанба, 1997 йил

Сотувда эркин нархда. № 60 (1577)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИДА

Мустақил давлатимиз ҳаётида рўй бераётган туб демократик ислоҳотлар оммавий ахборот воситалари фаолиятида ҳам замон руҳига монанд ўзгаришлар қилишни, унинг том маънодаги «тўртинчи ҳокимият» қудратига эга бўлишини таъминлайдиган қонунлар яратишни тақозо этмоқда.

Мустақиллик шарофати туфайли таркиб топган миллий мафкура, айниқса, кўп партиялилик, фикрлар хилма-хиллиги оммавий ахборот воситалари учун тамомила янги даврни очиб берди.

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ХУСУСИЙЛАШТИРИЛГАН КОРХОНА РАҲБАРЛАРИ ВА ТАДБИРКОРЛАРДАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Мамлакатимизда иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишдаги хизматлари, тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришга қўшган ҳиссаси ҳамда ижтимоий ҳаётда фаол қатнашаётганликлари учун қуйидагилар мукофотлансин:

«МЕҲНАТ ШУҲРАТИ» ОРДЕНИ БИЛАН

АЛИМБОЕВ Абдуманап Абдураимович -- «Ўзэлектроаппарат» акциядорлик жамияти бошқаруви раиси, Тошкент шаҳри

«ДЎСТЛИК» ОРДЕНИ БИЛАН

АЗИМОВА Мукаррамхон Аҳадовна -- «Файз» мебель ишлаб чиқариш акциядорлик жамияти бошқаруви раиси, Тошкент шаҳри

ХАМ Валерий Владимирович -- «Сирдарё-телеком» акциядорлик жамияти бошқаруви раиси, Гулистон шаҳри

ЧЕБАКОВА Галина Александровна -- «Бизнес-вестник Востока» -- «Шарқ бизнес хабарномаси» газетаси бош муҳаррири, Тошкент шаҳри

«ШУҲРАТ» МЕДАЛИ БИЛАН

АБИДОВ Бахтиёр Рихсибаевич -- Ўзбек-Россия-Америка «Виртех» қўшма корхонаси бошқаруви раиси, Тошкент шаҳри

БРАУНЛИ Джон -- «Зарафшон-Ньюмонт» Ўзбек-Америка қўшма корхонаси бош директори

ГАРАЕВА Наталья Евгеньевна -- республика кўчмас мулк биржаси бўлим бошлиғи, Тошкент шаҳри

ДАДЛИ Бенджамин Кристи (доктор Кристи) -- «Уздунробита» Ўзбек-Америка қўшма корхонаси бошқаруви раиси

ДЖИМ Рональд Риз -- Ўзбек-Британ-Америка тамаки саноати қўшма корхонаси собиқ бош директори -- Британ-Америка тамаки саноати бош компаниясининг Жануби-Шарқий Осиё, Африка ва Мексика давлатларида ишлаб чиқариш бўйича бошқарувчи менежери

ИБРАГИМОВ Рустамжон Зокирович -- Андижон туманидаги «Намуна» савдо-саноат ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори, Андижон вилояти

ЙЎЛДОШЕВ Комил Ҳамидович -- «Интер-Осиё» ташқи иқтисодий ишлаб чиқариш тижорат корпорацияси президенти, Тошкент шаҳри

МАҲМУДОВ Мурабит Одилхонович -- «Маск» қўшма корхонаси собиқ бош директори -- Ўзбекистон Республикаси мева-сабзавот ва узумчилик саноати уюшмаси раиси ўринбосари

МУҲАМЕДОВ Шуҳрат -- Ўзбекистон Республикаси товар-хомашё биржаси бошқаруви раиси

МУҲАМЕДОВ Юлдаш Машрабович -- тикувчилик буюмлари ишлаб чиқарадиган «Ёшлик» акциядорлик жамияти бошқаруви раиси, Тошкент шаҳри

РАҲИМОВ Алимжон Ғуломович -- Қорасув пайпоқ тўқиш фабрикаси акциядорлик жамияти бошқаруви раиси, Андижон вилояти

СМИРНОВ Владислав Владиславович -- «Тошкент» республика фонд биржаси акциядорлик жамияти бўлим бошлиғи

СОЛИЕВ Вафо Сафоевич -- Пайариқ туманидаги «Элита» Ўзбек-Ирланд қўшма корхонаси президенти, Самарқанд вилояти

ХАУК Иштван -- «Эвимэкс» фирмаси президенти («Саламандер» компаниясининг дистрибютори)

ҒОФУРОВ Бахтиёр Абдураҳмонович -- Вазирлар Маҳкамаси хусусийлаштириш ва тадбиркорликни ривожлантириш бўлими мудири

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН

АБДУСАЛОМОВ Абдурашид Абдусаломович -- «Парвина-банк» тижорат банки таъсисчилар кенгаши раиси, Самарқанд вилояти

АЛИМБЕКОВА Дилдор Маҳмутовна -- Ўзбекистон тадбиркор аёллари «Тадбиркор аёл» уюшмаси раиси

АҲМЕДЖАНОВ Солижон -- Янгийўл шаҳридаги «Азиз» хусусий фирмаси директори, Тошкент вилояти

АҲМЕДОВ Одилбек Нурмаматович -- Денов туманидаги У. Қораев номли деҳқон хўжалиги бошлиғи, Сурхондарё вилояти

ЙЎЛДОШЕВ Шарипжон -- Қўқон шаҳридаги «Технология» илмий-ишлаб чиқариш маркази раҳбари, Фарғона вилояти

НОРМУРОДОВ Эргаш Юсупович -- Навбаҳор туманидаги «Доришунос» жамоа фирмаси бошқаруви раиси, Навоий вилояти

РАСУЛОВ Тоштемир -- Муборак туманидаги қурилиш-таъмирлаш ва маиший хизмат кўрсатиш кичик корхонаси директори, Қашқадарё вилояти

РАҲМАТИЛЛАЕВ Сирожиддин Рихситиллаевич -- Ўзбекистон Рассомлар уюшмаси халқ санъати усталари «Усто» бирлашмаси ёғоч ўймакорлар гуруҳи бошлиғи

ТОРЕМУРАТОВ Жумамурат Калмуратович -- Хўжайли туманидаги «Азамат куйин» кўп тармоқли ишлаб чиқариш тижорат фирмаси бош директори, Қорақалпоғистон Республикаси

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 18 март.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ШАХСИЙ ЁРДАМЧИ ВА ДЕҲҚОН ХЎЖАЛИКЛАРИНИ ДАВЛАТ ЙЎЛИ БИЛАН ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ҲАМДА МАМЛАКАТНИ ОЗИҚ-ОВҚАТ БИЛАН ТАЪМИНЛАШДА УЛАРНИНГ РОЛИНИ КУЧАЙТИРИШ БОРАСИДАГИ ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Қайд этиб ўтилсинки, шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликлари учун ер ажратиб берилиши деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни анча кўпайтириш, аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш ҳамда қишлоқ аҳолисининг иш билан бандлигини ошириш имконини берди. Шахсий ёрдамчи хўжаликлар майдони суғориладиган ерларда 650 минг гектардан ошиб кетди. Ана шу майдонларда умумреспублика миқёсидаги картошка ва сабзавот ҳажмининг 69 фоизи, гўштнинг 80 фоиздан кўпроғи, сутнинг салкам 90 фоизи етиштирилмоқда. Деҳқон хўжаликлари сони қарийб 20 мингтага етди, уларда 109 мингдан кўпроқ ходим иш билан банд.

Шу билан бирга, жойлардаги ишларнинг аҳволини ўрганиш шуни кўрсатдики, шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликлари фаолиятига аралашиш фактларига йўл қўйилмоқда. Якка тартибда маҳсулот етиштирувчиларга ажратиб берилаётган ерларнинг сифати баъзида паст бўлиб, бунда улардан самарасиз фойдаланиш ҳоллари мавжуддир. Шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгаларига ҳамда деҳқон хўжаликларига уруғлик ва кўчатлар, ем-хашак ва ветеринария препаратлари, ўсимликларни ҳимоя қилиш воситалари ва ихчам техника сотиш тизими аниқ-пухта йўлга қўйилган эмас, сервиз хизмати кўрсатиш паст даражада ташкил қилинган. Улар томонидан етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотишда қийинчиликлар мавжуд.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришда якка тартибда маҳсулот етиштирувчиларнинг ролини кучайтириш, уларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлаш, шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларининг самарали ишлашини ташкил қилишда амалий ёрдам кўрсатиш мақсадида:

1. Шу нарса қайд этилсинки, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг Раиси, вилоятлар ва туманларнинг ҳокимлари, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг, «Ўзмевасабзавотузумсаноат», «Ўзгўштсутсаноат», «Ёғмойтамакисаноат», «Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмаларининг, «Ўздонмаҳсулот» Давлат корпорациясининг, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитасининг раҳбарлари республикада шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларини ривожлантиришга қаратилган қонунчилик актлари ҳамда бошқа норматив актларнинг бажарилишини тўлиқ даражада таъминламаяптилар.

Юқорида кўрсатилган раҳбарлар зиммасига «Ер тўғрисида» ва «Деҳқон хўжалиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунларининг талаблари, шунингдек, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирувчиларнинг мазкур тоифасини шакллантириш ва ривожлантириш масалалари бўйича ҳукумат қарорлари оғишмай бажарилиши учун шахсий жавобгарлик юклансин, амалда буйруқбозлик тугатилсин, уларнинг маҳсулот ишлаб чиқариш ва сотишга бўлган мустақил ҳуқуқи тўла-тўкис рўёбга чиқарилиши учун зарур шарт-шароитлар яратилсин.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Ўзбекистон Республикасининг Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва туманларнинг ҳокимликлари билан биргаликда бир ой муддатда шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларининг мақоми тўғрисида тегишли қонунчилик актларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш бўйича таклифлар тайёрласин.

2. Шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликлари учун ер ажратиб бериш чоғида тегишли тартиб ўрнатиш, хўжасизлик фактларининг олдини олиш, ажратиб берилган ер эгалари улардан оқилона ва самарали фойдаланишларини таъминлаш мақсадида:

-- ажратиб берилган ерларни руйхатдан ўтказиш ҳамда улардан оқилона фойдаланиш ҳолатини ўрганишни ташкил этиш учун «Ўзистиқболстат» Давлат қўмитасининг, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг, «Ўзмевасабзавотузумсаноат» уюшмасининг, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги илмий-ишлаб чиқариш марказининг, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳамда Прокуратурасининг раҳбарлари ва мутахассисларидан иборат республика комиссияси тузилсин. Қорақалпоғистон Республикасида ва республика вилоятларида ҳам худди шундай комиссиялар тузилсин;

-- мазкур комиссияларга 3 ой муддатда шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларига ажратиб берилган ерларни ялпи рўйхатдан ўтказиш топширилсин. Ана шу ерлардан хўжасизларча фойдаланиш фактлари аниқланган тақдирда улар Ўзбекистон Республикасининг «Ер тўғрисида», «Деҳқон хўжалиги тўғрисида»ги қонунларига ҳамда бошқа қонунчилик актларига мувофиқ қайтариб олинсин. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва Прокуратураси мазкур топшириқнинг ижроси устидан назоратни таъминласин;

-- ажратиб берилган ерлардан оқилона ва самарали фойдаланаётган қишлоқ хўжалигидаги энг яхши товар ишлаб чиқарувчиларни рағбатлантириш тариқасида уларга бериладиган ер майдонларини суғориладиган ерларда 0,25 гектардан 0,35 гектаргача ва лалми ерларда 0,5 гектардан 1 гектаргача кўпайтириш имконияти кўзда тутилсин;

-- Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги республика ва ҳудудий комиссиялар билан биргаликда ерларни рўйхатдан ўтказиш якунлари бўйича қонунчилик актларига Фармоннинг ушбу бандидан келиб чиқадиган ўзгартиш ва қўшимчаларни киритиш тўғрисида таклифлар тайёрласин.

3. Майда ва ўрта қишлоқ хўжалик товар ишлаб чиқарувчиларнинг, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг, шахсий ёрдамчи хўжаликлар эгалари уюшмасининг мазкур уюшма негизида «Ўзулгуржимевасабзавот» акциядорлик компанияси ҳузуридаги шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликлари уюшмасини Қорақалпоғистон Республикасида, республика вилоятлари ва туманларида тегишли бўлинмалари билан бирга ташкил этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин. Белгилаб қўйилсинки, уюшма раиси «Ўзулгуржимевасабзавот» компанияси бош директорининг биринчи ўринбосари ҳисобланади.

(Давоми 2-бетда).

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА УЧРАШУВ

Япониянинг мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган «Нише иваи корпорейшн» компанияси президенти М. Кусамичи раҳбарлигидаги делегация аъзолари 18 март куни Бош вазир Ўткир Султонов билан учрашди.

Учрашувда Ўзбекистон ҳамда «Нише иваи корпорейшн» компанияси ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантириш, жумладан, нефтни қайта ишлаш, олтин конларини ўзлаштириш, янги қўшма корхоналар очиш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Учрашувда Япониянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Коуичи Обата ҳозир бўлди.

(ЎзА).

ЯКУН ВА РЕЖАЛАР

Нукусда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг сессияси бўлди.

Маърузачи ва сўзга чиққанлар Қорақалпоғистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришда муайян ишлар амалга оширилганини қайд этган ҳолда асосий эътиборни бу борада йўл қўйилган хато ва камчиликларни бартараф этиш масалаларига қаратдилар.

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси У. Аширбеков сессияда сўзга чиқди.

Сессияда муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Пойтахтдаги «Пахтакор» стадионида олий тоифадаги командалар ўртасида футбол бўйича олтинчи миллий чемпионат бошланди.

ОМАД ЁР БЎЛСИН, ЎЗБЕКИСТОН ФУТБОЛЧИЛАРИ!

«Пахтакор» клубининг президенти, Тошкент шаҳри ҳокими Козим Тўлаганов стадионда тўпланганларни Ўзбекистон футболи байрами билан табриклаб, бу йил мустақил Ўзбекистоннинг миллий терма командаси биринчи марта Францияга, жаҳон чемпионати финал ўйинларига йўлланма олиш учун курашиб, ўз кичик гуруҳида дастлабки босқичда Индонезия, Яман ва Комбоджа терма командалари билан учрашишини айтди. У республикамиз футболчилари миллионлаб спорт мухлисларини Ўзбекистон олтинчи миллий чемпионатидаги ўйинларда янги-янги ғалабалар билан хурсанд қиладилар, деб умид билдирди.

Ҳоким Германиянинг Гамбург шаҳридаги мусобақада профессионал боксчилар орасида учинчи марта жаҳон чемпиони бўлган юртдошимиз Артур Григорянни табриклаб, унга Президент Ислом Каримов, республика ҳукумати совға қилган «Нексия» автомашинасининг калитини топширди. Артур Григорян спортчилар тўғрисида катта ғамхўрлик қилаётгани учун Президент Ислом Каримовга, мамлакат ҳукуматига миннатдорлик билдириб, чемпионлик камарини Ўзбекистон Олимпия шон-шуҳрати музейига совға сифатида топширди. Ҳадяни чемпиондан Бош вазир ўринбосари Алишер Азизхўжаев қабул қилиб олди.

Олий тоифадаги командалар ўртасида футбол бўйича Ўзбекистон олтинчи миллий чемпионатини очиш маросимида Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Темур Алимов ва Тоҳир Орипов иштирок этдилар.

* * *

Мавсумни очишга бағишланган расмий маросимдан сўнг чемпионат иштирокчилари -- Тошкентнинг «Пахтакор» ва Самарқанднинг «Афросиёб» командалари майдонга тушдилар. Ўйин 2:0 ҳисобида «Пахтакор» ғалабаси билан якунланди.

ТУРКИСТОН -- УМУМИЙ УЙИМИЗ

БИР ДАРАХТНИНГ МЕВАЛАРИ

ТОШКЕНТДА БАҲОР ЭДИ...

Қишнинг сўнгги кунлари. Дарахтлар ниш ураётган кезлар. Хабар келди: «13--14 март кунлари Бишкекда Марказий Осиё халқлари маданияти халқаро ассамблеясининг конференцияси ўтказилади. Тўрт давлатдан вакиллар қатнашади». Қувончли воқеани эшитибоқ, Одил Ёқубовга (таниқли ёзувчимиз шу ассамблеянинг биринчи вице-президентида!) сим қоқаман. У киши вазмин овозда «келавер-чи, гаплашиб оламиз. Бошқа болаларниям чақирдим», деб қўяди.

Кенгашиб олдик. Оқсоқол адиб огоҳлантирди: «Болалар, эртага машиналарда жўнаймиз. Йўл олис. Яхши тадорик кўринглар. Чингиз билан гаплашдим, қалинроқ кийиниб келинглар, деб тайинлади».

Эртаси куни йўлга отланаётиб, катта адиблардан дуо сўраймиз. Тўлепберган Қаипберганов Одил акага юзланади, у киши эса Пиримқул Қодировга. Охири учаласиям «келинглар, бараварига дуо қилайлик. Бирга айтилган ният қутлуғ келади», дея Тангридан ёруғ йўл сўрайдилар.

Йўллар кино ленталаридай кўз олдимиздан ўтаверади-ўтаверади. Ниҳоят, ўзбекча ёзувлар тугади. Чегара қўриқчилари ҳушёрлик ила машиналарни кўздан кечиришади. Ўзбекистон ортда қолди. У ёғи энди Қозоғистон. Сариоғоч, Қозғурт... Шимкентнинг каттакон чорраҳасида ҳуштак янграйди. «Нима гап, қара-чи Фазлиддин (ассамблея бош директори) делегация кетаяпти дегин», — деди хавотир аралаш Одил ака.

Уч дақиқа ўтар-ўтмас эшиклар қарсиллаб очилади. «Нени снимать этдинг?» -- Ғалати сўроқ эшитилди. Телеоператор Тўхтамурод Мирзараҳимов кутилмаган саволни эшитиб, «кўча манзараларини-да, окаси» деди. Фуқаро кийимидагиси шеригига имлайди: «Ўзимизни снимать этишди». Охири, ёзувчи, телевидение бадиий кўрсатувлар дирекцияси раҳбари Аҳмад Аъзам чидолмади: «Нима гап ўзи, оғайни?! Бизлар делегация бўлиб, Бишкекка бораяпмиз. Нега қўрқасизлар? Сизларни тасвирга олиш шарт эмас». Ниҳоят тушунишди. Тўлепберган оға ҳазилга бурди: «Сизу биз Марказий Осиё эт билан тирноқ бўлсин деб юрибмиз-у, бу ДАНчиларни қаранг».

Тулкибос туманига келганимизда, қор бошланиб кетди...

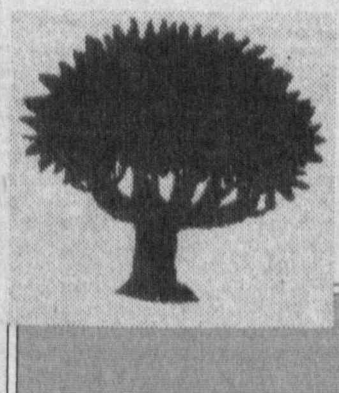

СОҒИНЧ ЖУДА ИССИҚ ЭКАН

Узоқ йўлнинг ғаройиб воқеалари қизиқ бўлади-да. Ҳар юз чақиримда бир нафас олгимиз келади. Эшикни очиб бўлмайди. Энди қор йўғу, лекин изиллаган совуқ шамолга чидолмайсиз. Бир пайт гуруллаган кулгу кўтарилди. Ёзувчи Йўлдош Сулаймоннинг соддалиги панд берди: Бошидан учган шляпанинг ортидан қувиб кетди.

Тараз шаҳри тутун ичидан кўринмайди. Бу ёқда эса ҳаво сал очиқроқ. Ёмғир ёғаман деб турибди. Телеоператор ҳайдовчига шивирлайди. «Йўл бўйида бирон қишлоқ кўринса тўхтатгин, Юра. Батареямиз ўлди. Тўлдириб

олай». Қайдам, уч-тўрт жойда тўхтаб, «чироқ борми?» -- дея сўраймиз. Бош силкишади. Кейин билсак, аксарият овул-қишлоқларда энергия тежалаётган экан. Бизлар эса ўз уйимизда туну-кун порлаб турган нурларнинг қадрига етмаймиз.

Қирғизистон чегарасига яқинлашамиз. Яна қор ёға бошлади. Қоронғу тушгунича етиб ололсак, яхши бўларди, деган ўй ҳамманинг кўнглида. Бир пайт яна чинқирган машиналар қувиб ўтиб, тўхтатишди. ДАНчилар бўлса керак, деб ўтирибмиз. Йўқ, қирғиз қондошлар экан. Танимасак-да, бир-биримиз билан юз йил учрашмаган оға-инилардек кўришиб кетдик. Озгина йўл юргач, яна тўхтадик. Ташқарида бўралаб қор ураётир. Мезбонлар аввал кексаларни қўлтиқлаб, қор устида нон-чой тутқазишди. Ҳаммага Яратгандан омонлик тиланди. Ярим йўлдан дийдираб келган ҳамроҳларимнинг бариси энди қорга беланиб-беланиб ҳазил-ҳузул воқеаларни эслаб кетишди.

«Э, Бишкеккаям қолсин энди, меҳмонлар совуқ қотишди» дейишди ҳижолатомуз бўлишиб мезбонлар.

-- Қор ўзимизники, парво қилманглар. Соғинч жуда иссиқ экан, қорлар ҳам эриб кетаяпти, -- деди Пиримқул Қодиров болалардай қувониб.

ДУНЁНИ МАЪНАВИЯТ ҚУТҚАРАДИ

Бишкекдаги тарих музейи. Ўзбекистон, Қозоғистон, Тожикистон ва Қирғизистон делегацияси вакиллари «Марказий Осиё халқлари маданияти янги шароитда» мав-

зуида анжуман бошлашди. Конференцияни ХХ асрнинг буюк ёзувчиси, шу ассамблея президенти, Қирғизистоннинг Бельгиядаги элчиси Чингиз Айтматов очди. Қирғизистон Республикаси Президенти Асқар Акаевнинг анжуман иштирокчиларига йўллаган табриги ўқиб эшиттирилди.

Ўша лаҳзаларда дафтаримнинг бир чеккасига битилган айрим ёзувларни ўқийман:

Мира ЖАНГАРАЧЕВА,
Бош вазир ўринбосари:

-- Тан олиш керак, ассамблея Тошкентда туғилди. Биламан, ҳозирам бизларнинг дийдор кўришиб турганимиз кимларгадир ёқмайди. Ҳатто, тўрт тарафга жар солиб ётишибди ҳам. Чунки ҳар жиҳатдан яқин бўлган халқларнинг бир-бирларини қадрлашини кўришолмаяпти. Доим ўйлайман-да, нега энди биз чет элдан маданият ўрганишимиз керак? Ахир ўзимизники етиб ортади-ку! Мана, жонли мисол: «Манас»нинг 1000, Амир Темурнинг 660 йиллиги, Жамбул, Абайларнинг тўйларини бирга нишонладик, қандай зўр ўтди. Хорижликлар ҳам ҳавас ва ҳасад билан барибир тан беришди.

Маданиятни мен давлатлараро, қолаверса, халқлар ўртасидаги кўприкка ўхшатаман. Бу кўприк асрлар давомида қурилади. Айтадиларку, маданиятсиз давлат қўрқинчлидир, маданиятсиз бойлик эса шармандаликдир.

* * *

Чингиз Айтматов ассамблея фаолиятига атрофлича тўхталди. Қисқа вақт оралиғида амалга оширилган ва оширилмаган ишлар хусусида батафсил сўз юритар экан, шундай деди: «Бизларни минг йиллик тарих боғлаб қўйган. Бир-биримизсиз барибир яшай олмаймиз. Миллий маданиятлар шу йўл билан дунёга чиқишини исботлашимиз керак. Ортимизда миллион-миллион халқ кўз тикиб турибди. Хорижда яшаб, ишлаб бугун битта муштга айланаётган қондош халқларнинг куч-қудрати ниҳоятда катталигига яна бир бор амин бўлдим. Айниқса, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг бошлаган бу хайрли ташаббуси энг катта босқичга кираётганидан хурсандман. Ахир бир замонлар дунёда довруғ қозонган Рим клубларини эсланг. Миллий маданиятни асраб қолишда улар улкан рол ўйнаган. Бизларда бекиёс тажриба бор. Фақат амалда қўллай олсак, манзил бизники».

(Давоми 2-бетда).

УШБУ СОНДА:

НАВРЎЗГА ПЕШВОЗ ЧИҚИШГА ТАЙЁРМИСИЗ? 2-бет.

ҚАДРИЯТЛАР БАЙРАМИ 3-бет.

ПУЛ БИЛАН ЎЛЧАНМАЙДИГАН БОЙЛИК 4-бет.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ШАХСИЙ ЁРДАМЧИ ВА ДЕҲҚОН ХЎЖАЛИКЛАРИНИ ДАВЛАТ ЙЎЛИ БИЛАН ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ҲАМДА МАМЛАКАТНИ ОЗИҚ-ОВҚАТ БИЛАН ТАЪМИНЛАШДА УЛАРНИНГ РОЛИНИ КУЧАЙТИРИШ БОРАСИДАГИ ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

Қуйидагилар уюшманинг асосий вазифалари этиб белгилансин:

-- шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликлари фаолиятини мувофиқлаштириш, республика қонунчилиги томонидан уларга берилган ҳуқуқ ва манфаатларни ҳимоя қилиш;

-- шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларида ерлардан самарали фойдаланилишини мунтазам суратда ўрганиб бориш, қонунчиликда белгиланган тартибда қўшимча ер майдонларини ажратиб бериш ёки уларни қайтариб олиш тўғрисида тегишли ҳокимликларга таклифлар киритиш;

-- қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқарувчиларни шартнома асосида уруғлик, ўғитлар, кўчатлар, наслдор чорва ва бошқа ресурслар билан таъминлаш, ишлаб чиқариш-технология, транспорт, таъминотчилик хизмати ҳамда бошқа хизматлар кўрсатиш;

-- «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» тизимидаги машина-трактор парклари билан бирга шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларига техник ҳамда сервис хизмати кўрсатишни ташкил қилиш;

-- «Ўзулгуржимевасабзавот» компаниясининг бўлинмалари билан бирга деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини сотишда қишлоқ хўжалик товар ишлаб чиқарувчиларига ёрдам бериш;

-- шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларига юридик, ахборот, маркетинг хизматлари ҳамда бошқа хизматларни кўрсатиш.

4. Белгилаб қўйилсинки, уюшма маблағлари шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларининг ишлаб чиқариш фаолиятидан ихтиёрий ажратмалар ҳамда ўз маблағлари ҳисобидан ҳосил бўлади. Уюшма ҳузурида шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларини қўллаб-қувватлаш жамғармасини тузиш тўғрисидаги таклиф маъқуллансин. Қуйидагилар жамғарма маблағларининг манбалари этиб белгилансин:

-- кимошди савдосида ер майдонларини фуқароларнинг меросга қолдириладиган умрбод эгалик қилишлари учун сотишдан тушадиган даромаднинг 5,5 фоизи;

-- шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларидан ундириб олинадиган ер солиғи суммаси маблағларининг 5 фоизи;

-- юридик шахслар -- Ўзбекистон Республикаси резидентларининг, шунингдек, хорижий юридик шахслар ва халқаро молия ташкилотларининг маблағлари.

Бир йўла молиявий ёрдам кўрсатиш мақсадида жамғармага 500 миллион сўм, шу жумладан Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси маблағлари ҳисобидан -- 200 миллион сўм, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги маблағлари ҳисобидан -- 50 миллион сўм, Вазирлар Маҳкамасининг заҳира жамғармасидан -- 250 миллион сўм ажратиб берилсин.

«Ўзулгуржимевасабзавот» компанияси, шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликлари уюшмаси, Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси, Молия вазирлиги, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги бир ой муддатда жамғарма тўғрисидаги низом лойиҳасини, маблағ жамғариш ва улардан фойдаланиш тартибини ишлаб чиқиб, Вазирлар Маҳкамасининг тасдиқлаши учун киритсин ва бунда маблағлар энг аввало қуйидагиларга йўналтирилишини назарда тутсин:

-- кредитни қоплашнинг зарур гаров, суғурта ва бошқа кафолатларини таъминлаган ҳолда шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларининг эгаларига имтиёзли кредитлар бериш;

-- мазкур хўжаликларга агротехник, транспорт ва зооветеринария хизмати кўрсатиш бўйича уюшма барпо этадиган инфраструктура иншоотларини, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш ва сотиш бўйича кичик корхоналарни лойиҳалаш ҳамда қуриш;

-- ташкил қилинадиган кичик корхоналарга айланма маблағлар ажратиб бериш.

5. Шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларини ривожлантиришга давлат йўли билан мадад бериш мақсадида:

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликлари уюшмасига айланма маблағлар ажратиб берсин;

«Пахтабанк», «Мевасабзавотбанк», «Ғаллабанк», «Тадбиркорбанк» қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирувчиларни уруғлик, ўғитлар, кўчатлар, наслдор чорва ва бошқа ресурслар билан марказлаштирилган тартибда таъминлаш учун уюшмага кредит маблағлари ажратиб берсин. Марказий банк 10 кун муддат ичида «Қишлоқ хўжалигида ҳисоб-китоблар тизимини такомиллаштиришга оид туб чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармон талабларига мувофиқ гаров асосида кредитлар бериш механизмини ишлаб чиқсин;

«Ўзқишлоқхўжаликмаш-холдинг» компанияси тажриба тариқасида 1997 йилда деҳқон хўжаликлари ва шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эҳтиёжлари учун тортиш кучи 0,4 ва 0,6 тонна бўлган русумдаги 150 та тракторни уларнинг тўлиқ туркумдаги қуроллари билан бирга ишлаб чиқарсин. «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги билан бирга 1997 йилнинг 1 ноябрига қадар ихчам қишлоқ хўжалик техникаси бўйича маркетинг тадқиқотларини ўтказсин ва заруратга қараб уни кўплаб тайёрлаб бериш дастурини ишлаб чиқсин;

«Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси зиммасига шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларига техник ҳамда сервис хизмати кўрсатиш масалалари юклансин. Машина-трактор парклари таркибида шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларига механизмлар билан ёрдам кўрсатувчи ихтисослаштирилган бўлинмалар тузилсин, уларга ихчам техника, шундай техниканинг эҳтиёт қисмлари ва таъмирлаш буюмлари етказиб бериш ҳамда сотиш ташкил қилинсин. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитасига шу мақсадларда унинг ҳисоб-китоблари бўйича машина-трактор парклари учун айланма маблағлар ажратиб берсин.

6. «Ўзулгуржимевасабзавот» компанияси, шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликлари уюшмаси 2 ой муддатда:

-- шаҳарларда, туман марказларида, шаҳарчалар ва йирик қишлоқларда шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларининг эгаларидан мева-сабзавот, гўшт-сут ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини шартнома асосида қабул қилиб олувчи пунктларни ташкил қилсинлар. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини доимий равишда топшириб турувчи уюшма аъзоларига уруғлик, минерал ўғитлар, ўраш материаллари ва ускуналарни муқобил тартибда етказиб бериш амалга оширилсин;

-- харид қилинадиган маҳсулотга олдиндан ҳақ тўлаган ҳолда шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларининг эгалари билан фьючер контрактлари тузишни амалда кенг жорий этсинлар;

-- маҳсулотни, айниқса мева, резавор ва сабзавот маҳсулотлари ялпи пишиб етиладиган даврда уларни қабул қилиб олиш ва сотишни жадаллаштириш мақсадида «Ўзулгуржимевасабзавот» компанияси билан Ўзбекбирлашувнинг мавжуд музхоналари, базалари ҳамда бошқа ишлаб чиқариш қувватларидан мумкин қадар кўпроқ фойдалансинлар. Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 21 февралдаги 98-сон қарорида кўзда тутилганидек, мева-сабзавот маҳсулотларининг улгуржи бозорлари тармоғини бунёд этиш жадаллаштирилсин.

7. Уюшма ҳамда шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси, шунингдек, улар таъсис этадиган ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирувчиларга хизмат кўрсатадиган шўъба корхоналар давлат томонидан рўйхатга олинган пайтдан бошлаб беш йил муддатга даромад солиғи тўлашдан озод қилинсин.

8. Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда ушбу Фармоннинг бажарилишини ташкил этиш юзасидан қарор қабул қилсин.

9. Мазкур Фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Қ. Обидов, Бош вазир ўринбосари М. Усмонов ва Давлат маслаҳатчиси Т. Алимов зиммаларига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 18 март.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ҳукуматнинг расмий матбуот нашрлари билан бир қаторда сиёсий партиялар ва ҳаракатларнинг хоҳиш-иродасини ифода этувчи «Ўзбекистон овози», «Ватан», «Адолат», «Миллий тикланиш», «Бирлик» сингари газеталар, мустақил нашр -- «Ҳуррият» газетаси чоп этилмоқда, хорижий давлатларнинг аккредитацияланган радиостанциялари журналистлари Ўзбекистонда эркин фаолият кўрсатаяпти.

Оммавий ахборот воситалари ишини янада жонлантириш учун журналистларнинг фаолиятларини ҳуқуқий жиҳатдан кафолатлаш масаласи муҳим ўрин тутиши сир эмас. Журналистнинг кўп қиррали ва ҳар томонлама фаолияти қонун билан аниқ тартибга солиниши ва ишончли ҳимоя қилинмоғи лозим, деган фикрлар турли доираларда тез-тез билдирила бошлади.

Аввало Президентимиз Ислом Каримов оммавий ахборот воситалари вакиллари ҳамда журналистлар билан бўлган кўплаб учрашувларида, матбуот конференциялари ва брифингларда, ниҳоят, Олий Мажлиснинг олтинчи сессиясида бундай ғояга катта туртки бериб, бу соҳада тегишли қонунлар зарур деган қатъий фикрни билдирди.

Ана шундан келиб чиқиб Олий Мажлис қўмиталарида иккита қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди ва пировардида парламентнинг еттинчи сессияси муҳокамасига киритилди. «Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги тўғрисида»ги ҳамда «Журналистнинг касбига доир фаолиятини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги ана шу қонун лойиҳалари юзасидан қизғин ва манфаатдорлик билан ўтган фикр алмашувлардан сўнг депутатлар ушбу қонун лойиҳаларини биринчи ўқишда маъқулладилар ва бу муҳим ҳужжатларни умумхалқ муҳокамасига қўйиш ҳақида қарор қабул қилдилар.

Қонунларнинг лойиҳалари республика, вилоят газеталари саҳифаларида ва бошқа нашрларда эълон қилинди. Шундан сўнг ўтган давр ичида ҳар иккала лойиҳа муҳокамаси юзасидан давра суҳбатлари, семинарлар, савол-жавоб кечалари ўтказилди, матбуот саҳифаларида, телевидение ва радио орқали муҳокамалар бўлиб ўтди. Олий Мажлис номига таклиф ва мулоҳазалар билдирилган юзлаб хатлар келиб тушди.

18 март куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида ўтказилган «Қонун ва оммавий ахборот воситалари» мавзусидаги илмий-амалий анжуман ҳам ушбу қонун лойиҳаларининг муҳокамасига бағишланди.

Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Б. Шодиева бошчилигида ўтган конференцияда Олий Мажлис қўмиталари раислари, парламентда доимий асосда ишлаётган депутатлар, Олий Мажлис Котибиятининг масъул ходимлари, вазирликлар ва идоралар, бир қатор матбуот органлари, телевидение ва радио раҳбарлари, чет эл дипломатия ваколатхоналарининг вакиллари, ҳуқуқшунос олимлар ва қатор оммавий ахборот воситаларининг журналистлари иштирок этишди.

Конференция Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитаси, Ўзбекистон Инсон ҳуқуқлари миллий маркази, Ўзбекистон Давлат матбуот қўмитаси, Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий фонди ташаббуси билан уюштирилди.

Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитасининг раиси Ў. Ҳошимов ўз маърузасида лойиҳаларни ишлаб чиқиш жараёнида депутатлар ва мутахассислар амал қилган моделлар, юридик нормалар хусусида, ҳозиргача келиб тушган таклифларнинг мазмун-моҳияти тўғрисида ва қонун лойиҳаси устидаги ишларнинг бориши, изланишлар ҳақида батафсил гапириб берди.

Инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий Марказ раиси А. Саидов қонун лойиҳаларининг халқаро қонунчилик нормаларига мувофиқ келиши тўғрисида, хорижий давлатлар, хусусан, ривожланган Ғарб мамлакатларининг шу мавзудаги қонунларининг айрим жиҳатлари тўғрисида, бу нормалар Ўзбекистон қонунларида ҳам ўз аксини топганлиги тўғрисида фикрлашди. Маърузачи муҳокама қилинаётган қонун лойиҳаларида халқаро эътироф этилган кўплаб нормалар ўз аксини топганлигини таъкидлаб ўтди.

Бугунга қадар ўтказилган турли анжуманларда билдирилган фикр ва мулоҳазалар ҳамда турли редакциялар ҳамда фондимиз номига келиб тушган хатлар кети узилмаяпти, -- деди оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб қувватлаш ижтимоий-сиёсий фондининг ҳамраиси Х. Дўстмуҳамедов ўз маърузасида. -- Бу эса ушбу қонун лойиҳаларига манфаатдорлик билан ёндашиш юқори даражада эканлигини исботлаб турибди. Шу билан бирга у қонунларнинг лойиҳалари юзасидан ўзининг жуда қизиқарли таклиф ва мулоҳазаларини билдирди.

Дарҳақиқат, конференция қатнашчилари ҳам бу фикрни яна бир карра тасдиқладилар. Музокараларда сўзга чиққан «Тафаккур» журналининг бош муҳаррири Э. Аъзамов, «Ташкентская правда» газетасининг бош муҳаррири А. Хўжаев, Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитасининг аъзоси А. Жўрабоев, Олий Мажлис фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси аъзоси П. Қодиров, «Ватан» газетасининг бош муҳаррири Ҳ. Олимжонов, «Миллий тикланиш» газетасининг бош муҳаррири И. Ғафуров, «Ўзтелерадиокомпания» раиси вазифасини бажарувчи З. Ҳакимов, Адлия вазирлиги масъул ходими Л. Ўринбоевалар муайян қонун лойиҳаси юзасидан аниқ таклиф ва мулоҳазаларни билдирдилар, айрим моддаларнинг янги таҳририни баён этдилар.

Маърузачилар ва музокараларда сўзга чиққан нотиқлар кўриб чиқилаётган ҳар иккала қонун лойиҳаси ўта муҳим ва долзарблигини, улар демократик жамият қуриш йўлида ҳуқуқий замин яратадиган қонун ҳужжатлари жумласидан эканлигини якдиллик билан таъкидладилар.

Конференция сўнггида Б. Шодиеванинг таклифига биноан билдирилган таклиф ва мулоҳазаларни ўрганиб чиқиш ва уларни умумлаштирган ҳолда лойиҳаларнинг тугал вариантига киритиш учун ишчи гуруҳи тузилди.

Шу билан илмий-амалий анжуман ўз ишини якунлади.

БИР ДАРАХТНИНГ МЕВАЛАРИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Чингиз оғанинг куйиниб айтган сўзлари ассамблеянинг навбатдаги дастуруламалига айланиши мумкинлигини ҳар бир иштирокчи дилдан ҳис этди. Чунки у киши кичик бир давра атрофида айланадиган масалалар ҳақида эмас, балки дунёвий аҳамиятга боғлиқ бўлган вазифаларни санаб ўтди ва ассамблеянинг фаолият майдони кенгаяётганини ҳисобга олиб, яна бир вице-президент сайлаб олишни таклиф қилди. Машҳур шоир, Қозоғистон Республикасининг Қирғизистондаги элчиси Мухтор Шахановга бир овоздан ишонч билдирилди.

* * *

Яна ёзувларни ўқийман:

Тўлепберган ҚАЙПБЕРГАНОВ
Ўзбекистон халқ ёзувчи:

-- Бизнинг боболаримиз дунё маданиятининг пойдеворини қўйиб кетган. Асрий обидаларни қаранглар, қандай чиройли нақшлари бор. Уларнинг ҳар бир чизиғида Туркистоннинг оғриқли ўтмиши яширинган. Менинг тарихчи олимларга айтадиган ўтинчим бор. Бизлар бир дарахтнинг меваларимиз. Азал-азалдан илдизимиз бир ерда кўкарган. Шунинг учун гоҳо-гоҳо ғалати гапларни эшитиб, ўқиб қоламан. Фалончи шоир бизники, униси бизнинг миллатдан, дегандай. Келинглар, энди боболаримизни талашмайлик. Ахир бир оила фарзандларимизку!

* * *

Аслиддин НИЗОМОВ,
санъатшунос (Тожикистон):

-- Чингиз Айтматовнинг ғоят катта мақсадлар синган маърузасини эшитиб, ассамблеянинг эртанги куни ёруғ бўлишига ишондим. Яна ўйламанглар, бу Тожикистонда сиёсий нотинчлик ҳамма соҳани издан чиқариб юборди, деб. Маданий ҳаёт тўхтагани йўқ, давом этаяпти. Мусиқа, санъат, театр соҳасида кўп ишлар қилинди. Бу энди ўз доирамизда, албатта. Давраани кенгроқ олиб ишлашимиз керак.

* * *

Нурлан ЎРОЗАЛИЕВ,
Қозоғистон Ёзувчилар уюшмаси раиси:

-- Мен истамайман, болаларим эртага бирор йиғилишда ён-атрофига қараб «қайси тилда гапирсам экан-а?», деб ўтирмасин. Аввало ўзининг қондош ва жондош тилларини ўргансин. Биз шунча йил кимларнинг қовоғига қараб яшадик. Энди кўзларимиз очиляпти. Ўзимизни топаяпмиз.

* * *

Пиримкул ҚОДИРОВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси:

-- Авваллари бир дарёнинг қирғоқларида сузиб юрардик. Энди баҳайбат океанга чиқдик. Дунё бизни тан олди. Ҳар биримиз миллатимизни айтсак, ажабланишмайди. Аслида эса Марказий Осиёни минг йиллардан бери дунё таниган.

Лекин ўз уйимизда аҳил бўлиб яшаганга не етсин. Ахир «Авесто»нинг Ватани ҳам Марказий Осиё. Манас ота, Афросиёб, Юсуф Хос Ҳожиб, Беруний, Фаробий, Бедил, Амир Темур, Навоий, Жомий ва Абайларнинг Ватани битта бўлган. Энди-энди бир ҳақиқатга келаяпмиз: дунёни маънавият қутқарар экан.

* * *

Римғали НУРҒАЛИЕВ,
академик, қомусчи (Қозоғистон):

-- Бовурларим, ўзбекларга минг марта раҳмат денглар. Туркистон тарихини варақласангиз, ҳақиқат ўзи очилаверади. Бизнинг боболаримиз бошига мусибат тушганда Тошкент паноҳ бўлган, қалъа бўлган. Эсланг, қозоқ зиёлиларини кимлар сақлаб қолган, Ўзбеклар-да!

Мен бугун Фитратнинг ўлмас драмаларини, Чўлпоннинг тиғдай кескир шеърларини болаларим ҳам ўқишини хоҳлайман. Ё бўлмаса Абай, Мухтор Авезовни ўзбек, тожик ва қирғиз болалари билишини орзу қиламан. Шундай кунлар келаяпти.

* * *

Азамат ЗИЁ, тарих фанлари номзоди (Ўзбекистон):

-- Келажакни қуриш учун албатта ўтмишни билиш керак. Шундай экан, мен бу даврага қараб ўтириб, жуда катта куч эканмиз-ку, нега шунча йил бир-биримиздан узоқлашиб кетдик, дея ўйлаб қолдим. Тўғри, илдизи бир халқларнинг маданиятини ҳеч қачон ажратиб бўлмайди.

Ҳозир бу ерда айримлар айтди. Маънавиятга дастлаб ўз уйимизда катта эътибор берайлик, деб. Азизлар, бизнинг Ўзбекистонда аллақачон Маънавият давлат сиёсатининг энг устувор йўналишига кўтарилган. Бу соҳада амалга оширилаётган ишларни айтсам, ишонмайсиз. Бориб кўриш керак. Президентимизнинг шахсан ўзлари маънавиятнинг Бош ҳомийси! Менинг яна бир таклифим: бирлашиб, кенгашиб «Туркистон улуғлари» деб номланган китобни чоп этсак.

* * *

Икки кун шамолдай ўтиб кетди. Ассамблеянинг Бош Кенгаши йиғилиб, кейинги режаларни муҳокама қилди. Шунда... Вакиллардан бири луқма ташлади: «Эшитдинглармии, анжуман ҳақида Қирғизистон журналистларидан бири муносабат билдириб, «Ўтган кунларни қўмсаётганлар», дебди. Чингиз оға ярим ҳазил, ярим чин аралаш «менимча, у 90-йилдан кейин туғилган бўлса керак-да. Бўлмаса, шунақа демасди», деб қўйди. Бу киноя замирида бизнинг бирлигимизни кўролмаётганлар ҳақида аччиқ ҳақиқат бор эди.

Шу куни (14 март) Қирғизистон Республикаси Президенти Асқар Акаев конференция делегатларини қабул қилиб, хайрли ташаббуснинг янги босқичга кўтарилаётгани билан табриклади. Айниқса, бу анжуманнинг Бишкекда энг қутлуғ байрамимиз Наврўз арафасида ўтаётганида ҳам сирли ҳикмат борлигини алоҳида таъкидлади ва ассамблея президенти Чингиз Айтматовни меҳмонлар ҳузурида яна бир бор «Қирғизистон ботири» унвони билан самимий қутлади. «Биз энг аввало маданият орқали дунёга ўзимизни намоён қиламиз. Марказий Осиё халқларининг бирлиги, ҳар томонлама ҳамжиҳатлиги бу ҳақиқатни исботлашига ишонаман. Очиғи, Ўзбекистон Президенти мана шу, энг тўғри йўлни бежиз танламади. У киши узоқни кўрадиган инсон», деди Қирғизистон Президенти.

«БОЗОРГА ЎХШАЙДИ

Асли бу дунё» деганида шоир минг бора ҳақ. Лекин ўрганган кўнгил, ўрганган кўз. Қайга борсак, бозорни кўргимиз келаверади. Олсакolmasак, нарх-навони сўраймиз. Қўй гўшти -- 50 сом, мол гўшти -- 35 сом, олма -- 15, карам -- 6, картошка -- 4 сом. Бирдан ўзимизнинг ҳисобимизни чиқарамиз ва бош силкиймиз: «Йўқ, сизларда сал қимматроқ экан. Бизда...» Газетачилик-да. Бир кучоқ газета кўтариб олган кампирни гапга соламан:

-- Ўзингизни таништиринг.

-- Катя хола, деяверинг.

-- Булар қанчадан?

-- Икки, уч, етти, ўн сомгача.

-- Ўҳ-ҳў, мунча қиммат!

-- Нима қилай? Менгаям чақаларгина қолади, болам.

-- Қайсилари ўқимишлироқ?

-- Э, мен очиғи, ўқимайман, сотаман. Нимага десангиз, бизнинг матбуот айниган. Фақат кир излашяпти. Бу аҳволда қайга борамиз, билмайман...

Бу бозорнинг гаплари. Изоҳ шарт эмас.

ЯХШИ КУНЛАРИМИЗ ЯХШИ ОЙДАДИР

Барибир Март Март-да! Баҳор эшик қоқиб турганидан кейин қишга йўл бўлсин энди. Қайтишимизгача қорлар ҳам эриб кетди. Сафаримиз қариди. Чингиз оға бўлса ҳаммамизни чорлаб узрини айтди: «Жигарларим, очиғи, сизларни кузатиб қўймоқчи эдим. Нима қилай, хайрлашгим келмаяпти. Лекин эртага Брюсселга учиб кетишим керак. Бўлмаса Қораболтада Одилнинг тўйига (машҳур ёзувчимиз етмишга кирди) бош бўлишим лозим эди. Майли, омон бўлинглар. Сизлар билан хайрлашмаймиз...»

Мухтор Шаханов шарт қўйди: «Қондошлар! Келишиб олайлик, энди қувончимиз ҳам, ташвишимиз ҳам ўртада бўлсин!»

Ниҳоят, «Қирғизистон» ва «Қозоғистон» деган ёзувлар оралиғида бирбирларимиз билан қучоқлашиб хайрлашдик. Қирғиз оқини Нодирбек Алимбеков ҳазиллашди: «Тошкентда ўқиганим учун сизлар билан кетгим келиб қолди». Қозоқнинг тирик қомусчиси Римғали оға бўлса ҳам жиддий, ҳам ҳазил оҳангда қўл силкир экан, тайинлади: «Амир Темур бобо ва Навоий боболаримга бизларнинг саломимизни етказинглар».

Тошкентга юракларимиз тўла ҳайрат ва ҳаяжон билан ярим тунда кириб келдик. Бул ёқда эса Наврўзнинг хўш насимлари эсаётган эди...

Норқобил ЖАЛИЛ,
«Халқ сўзи»нинг махсус мухбири.
Тошкент -- Бишкек -- Тошкент.

МИЖОЗЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

Ўтган йили Сирдарё вилоятида «ЎзДЭУавто» қўшма корхонасида ишлаб чиқарилган тўрт юз элликка яқин автомобиль харид қилинди. Бугунги кунда вилоятнинг барча шаҳар ва қишлоқ йўлларида шундай қулай ва бежирим машиналарни кўриш мумкин.

Гулистон шаҳрида куни кеча «Асакабанк»нинг вилоят бўлими, автосалон ва автомобилларга техник хизмат кўрсатиш маркази, шунингдек, машиналар эҳтиёт қисмлари сотиладиган дўкон очилди.

Ф. НОРМАТОВ,
ЎзА мухбири.

НАВРЎЗГА ПЕШВОЗ ЧИҚИШГА ТАЙЁРМИСИЗ?

Мана, қиш қаҳри синиб, юртимизга сўлим баҳор ташриф буюрди. Баҳор эса Наврўз билан янада файзли ва бетакрор. Дала-доғларда иш қизигандан қизимоқда. Халқимиз, ҳар галгидай, бу йил ҳам Наврўзни катта қувонч, эзгу-орзулар билан қарши олаяпти. Зеро, у миллатимиз қадриятларидан бири чинакам ўзбекона байрамдир. Шундай экан, Наврўзга тайёрғарлик ҳам унинг табиатига мос бўлмоғи, одамларга кўтаринки руҳ ва шоду хуррамлик бағишлаш учун зарур шарт-шароит яратиб берилмоғи лозим.

Байрам арафасида ҳовли-жойларни, кўча ва маҳаллаларни обдон тозалаш, шаҳару қишлоқларга чирой бағишлаш миллатимизга хос ажойиб удумлардан биридир. Шак-шубҳасиз, бу ишда маҳалла оқсоқоллари, туман ва шаҳар ҳокимлари, жамоатчи фаоллар бошқош бўлишлари лозим. Хўш, пойтахтимизда қадимий байрамга тайёргарлик ишлари қандай бормоқда?

Биз ана шу саволга жавоб топиш мақсадида куни-кеча Мирзо Улуғбек туманида бўлиб, кўча ва маҳаллаларни айландик. Ҳамроҳимиз -- туман ҳокимлиги иқтисодни мувофиқлаштириш ва статистика бўлими бошлиғининг муовини Ҳикматулло Жумаев йўл-йўлакай ҳикоя қилади:

-- Туман ҳудуди тўртта округга бўлинган. Ҳар бирига ҳоким муовинлари бириктирилган. Улар ўз ҳудудларида Наврўзга тайёргарлик ишларига раҳбарлик қилишади. Камчилик ва нуқсонлар, юзага келадиган айрим муаммолар жойида ҳал этилади. Аҳмад Яссавий, Дўстлик, 2-Бўз маҳаллалари, Доғистон, Комсомол 40 йиллиги(?!), Буюк ипак йўли, Гоголь, Генерал Петров кўчаларини ободонлаштириш ниҳоясига етказилди.

Байрам дастуримиз тадбирларга бой. Наврўз куни Олтинтепа маҳалла гузарини очиш маросими бўлади. Шу куни Геология кўчасида янги новвойхона очилиши муносабати билан байрам дастурхони ёзилиб, меҳмонларга ош, сумалак ва кўклам кўкатларидан тайёрланган турли хил миллий таомлар тортилади.

Умуман, туманимиздаги элликта маҳалланинг ҳаммасида байрам тантаналари оммавий тус олади. Ёлғиз кексаларга, кам таъминланган оилаларга байрам совғалари улашилади...

Буларнинг ҳаммаси яхши. Зеро, хайр-эҳсон қилиш -- энг яхши инсоний фазилат. Магистрал йўл ва серқатнов кўчалар тозаланиб, дов-дарахт таналари оқлаб қўйилгани ҳам кишига хуш кайфият бағишлайди. Аммо, айрим кўча ва маҳаллалардаги манзара дилни хира қилади. Масалан, Дўстлик маҳалласидаги кўп қаватли уйларнинг атрофларига яқин ўртада супурги тегмаган. Ҳар қадамда ахлат уюмлари. Наврўзга тайёргарлик ҳаракати бу маҳаллага ҳали етиб келмаган кўринади.

Юнусобод туманида ҳам аҳвол бундан яхши эмас. Тўғри, туман ҳокимлиги байрамни кўтаринки руҳда ўтказиш учун жўяли тадбирлар белгилаган. Шу асосда бир мунча ишлар амалга оширилмоқда. Дов-дарахтларга шакл берилиб, кўча-кўй, маҳалла гузарлари, хиёбонлар тартибга келтирилаяпти. Туманда тозалик-ободончилик ойлиги эълон қилинган. Бизга айтишларича, аҳоли зич яшайдиган тўрт манзилда Наврўз сайллари ташкил этилади, кўнгилочар томошалар уюштирилади.

Аммо ҳолва деган билан оғиз чучирмикин? Гап шундаки, туманда Наврўз айёми билан боғлиқ тадбирлар қоғозда сип-силлиғу, амалда уларнинг ижроси етарли назорат қилинмаётганга ўхшайди. Бундай дейишимизнинг сабаби бор. Туман ҳудудидаги Амир Темур, Аҳмад Дониш, Ш. Рашидов, Ҳ. Асомов номли асосий кўчалардан юрсангиз, баҳри-дилингиз очилади: тоза, обод, дов-дарахтлар оқланган, бирон ерда ахлат ёки чиқиндини кўрмайсиз. Аммо катта кўчадан бурилиб, сал ичкарига кирсангиз, манзара ўзгаради. Куздаги хазонрезгилар ҳамон йиғиштириб олинмаган. Бетон ариқчалар чиқиндихонани эслатади. Бу ерда нималар йўқ дейсиз? Кўп қаватли уйлар олдидаги қуриган дов-дарахтлар кесилгану, шох-шаббалари тоғдек «ғарамлаб» қўйилган. Йўл ва йўлаклар четида уюм-уюм чиқиндилар...

Биз туман ҳокимлиги вакили М. Миржалолов билан «Наврўз» маҳалласидаги 4-мавзеда бўлганимизда, ана шундай нохуш манзарага дуч келдик. Очиғи, бу ерда байрамга тайёргарлик руҳи сезилмайди. Кўча ва майдонларнинг тозалиги антисанитария ҳолатида. Маҳалла оқсоқоли Ю. Омоновни излаб тополмадик. Маълум бўлишича, у қўшни маҳаллада ўтказилаётган Наврўз тантанасига кетган экан.

-- Мана, аҳволни кўриб турибсизлар, -- дейди 64-уйнинг 22-хонадонида яшовчи Л. Пак. -- Ободончиликка эътибор йўқ. Йўлаклар супуриб-сидирилмайди. Ертўлалардан чиқариб ташланган чиқиндилар бир ойдан буён олиб кетилмайди...

-- Шундай экан, ҳашар уюштирсаларингиз бўлмайдими?

-- Бу ҳақда бизга ҳеч ким айтмаган. Шаҳримиз кўчаларида Наврўзга катта тайёргарлик кўрилаётганидан хабаримиз бор. Бизда эса...

-- Нима, сизга биров айтиши керакми? Ўзингиз яшаб турган хонадонни тоза-озода сақлаш инсоний бурчингиз-ку, ахир!

Маълумотларга қараганда, туман ҳудудида 300 минг атрофида аҳоли истиқомат қилади. 49 та маҳалла бор. Уларнинг аксариятида Наврўз айёмига пухта тайёргарлик кўрилаётганини таъкидлаш жоиз. Чунончи, Ғуломмаҳмуд Абдуллаев маҳалласида ҳамма нарса байрам тантаналарига тахт қилиб қўйилган. Кўчалар обод, равон. Маҳалла чойхонасида бўлганимизда, кўпни кўрган бир гуруҳ отахонлар билан суҳбатлашдиқ.

Қодир ПЎЛАТОВ -- меҳнат фахрийси, нафақахўр:

-- Тўғри, маҳалламиз тоза-озода. Кўпчилик ҳавас қилади. Аммо битта эътирозимиз бор: мутасадди ташкилотларнинг айби билан чиқиндилар ўз вақтида олиб кетилмаяпти.

Тўра КАРИМОВ -- меҳнат фахрийси:

-- Қодир акам ҳақ гапни айтдилар. Мен ўзим «Туркистон» маҳалласида истиқомат қиламан. Яқин беш-олти ойдан бери ахлат ташувчи машина кўчамизни айланганини эслаёлмайман. «Қўшчинор» маҳалласидаги масжид олдидан бурнингизни бекитиб ўтасиз: чиқариб ташланган ахлатлар ойлаб олинмайди. Тўғри, ҳозир ёнилғи, эҳтиёт қисмлар камчил. Ҳаммасини тушунамиз. Лекин бир иложини топса бўлади-ку!

Бўлади, отахон. Гап хафсала ва ташкилотчиликда қолган, холос. Мутасадди ташкилотлар қолаверса ҳокимликнинг эътиборсизлиги, тўғрироғи, лоқайдлигини қандай тушунса бўлади? Шундай бўлмаганда, Ғайратий ва «Шаҳристон» кўчалари туташган жойда -- йўл ёқасида чиқинди ва ахлатлар тепадек уйилиб ётармиди? Ваҳоланки сал нарироқда 17-шаҳар касалхонаси, аҳоли хонадонлари жойлашган. Йигирма-ўттиз метрга чўзилган ахлат ва чиқиндиларни йиғиштириб олиш ҳақида аслида ким қайғуриши керак?

Ғайратий кўчасида яшовчи О. Имомовнинг айтишича, Наврўзга тайёргарлик ўлда-жўлда. Кўча ва майдонларни тозалаш, оммавий ҳашарлар уюштириш ҳеч кимнинг хаёлига келмаяпти. 63-мактаб олдидаги майдончада уйиб ташланган чиқиндилар ҳам ўткинчиларнинг ғашига тегмоқда. Ҳолбуки, мактабда юзлаб ўқувчилар таълим олишади. Наҳотки, уларни сафарбар этиш орқали теварак-атрофни ободонлаштиришнинг иложи бўлмаса?

Биз амалда буни кўрмадик. Наврўз-мавсумий байрам эмас. У илк баҳорнинг, янги йил ва янги ҳаётнинг бошланишидир. Бас, шундай экан, улуғ ва қадимий айёмга ҳар жиҳатдан пухта ҳозирлик кўриш, уни муносиб даражада нишонлаш ҳар биримиз учун фарз ва қарз. Кўзингизни каттароқ очинг, замондошим: мустақил юртимизга қўйни-қўнжи тўлиб, Наврўзи олам ташриф буюрди. У бугун биздан ҳисоб сўрамоқда: нима қилдигу яна нималар қилмоқчимиз? Бу эса сизу биздан -- ҳаммамиздан катта масъулият ва талабчанлик билан иш юритишни тақозо этади.

А. ЙЎЛДОШЕВ,
Н. ТОШЕВ,
«Халқ сўзи» мухбирлари.

ҚАДРИЯТЛАР БАЙРАМИ

Шу кунларда Қашқадарё воҳасида ҳам Наврўз байрамини катта тантаналар билан нишонлаш мақсадида кенг кўламли тадбирлар амалга оширилаяпти. Мухбиримизнинг вилоят ҳокими муовини, вилоят хотин-қизлар кенгашининг раиси Коммуна ИСМОИЛОВА билан суҳбати ҳам шу мавзуда бўлди.

-- Бу йилги байрам тантаналари аввалгиларидан қайси жиҳатлари билан фарқ қилади?

— Аввалги Наврўз байрамларида корхона ва ташкилотлар, тадбиркорлар томонидан ажратилган хайрия маблағлари ҳисобига ночор оилаларга моддий ёрдамлар уюштирилган эди. Бу йил бундай тажрибага барҳам берилди. Яъни, баҳор айёми жамоаларнинг эҳсони ҳисобига эмас, балки халқнинг ўз маблағи эвазига ўтадиган бўлди. Шу йил 1 март куни вилоятдаги барча меҳнат жамоаларида, хўжаликларда, қишлоқ ва маҳаллаларда Наврўз байрамига бағишлаб шанбалик ўтказилди. Ушбу тадбирда 800 мингдан зиёд кишилар иштирок этди. Унда қарийб 12 миллион сўмликдан зиёд иш бажарилди. Топилган маблағ Наврўз тантаналари, муҳтож оилаларни қўллаб-қувватлашга сарф этилади. Умумхалқ ҳашаридан тушган маблағларнинг бир қисми «Маҳалла», «Наврўз», хайрия жамғармалари ҳисобига ўтказилди.

-- Илгари байрамларнинг тантанаворлигини ошириш учун кўплаб янги иншоотлар ишга туширилар эди. Ҳатто, баъзи бинолар унинг «шарафига» шоша-пиша тикланиб, фойдаланишга топшириларди...

-- Биз қурилаётган биноларни «Байрам шарафига» дея чала-чулпа ҳолда фойдаланишга топшириш, бинокорларни бунга даъват этиб, ишни тезлатишга ундаётганимиз йўқ. Наврўз байрами арафасида ишлаб чиқаришда ура-урага йўл қўйилмайди ҳам. Барча жараён ўз мароми билан давом эттирилаяпти. Байрамга тайёргарлик кўриш асносида кўпроқ ободончилик, аҳоли саломатлигини сақлаш тадбирларига эътибор қаратилмоқда. Кўча ва хиёбонларни тартибга келтириш, истироҳат боғларини таъмирлаш, гул ва дарахтларга шакл бериш, янги-янги токзорлар, боғлар, гулзорлар, хиёбонлар ташкил этишни мақсад қилиб қўйганмиз.

Шунингдек, қишлоқларга табиий газ, тоза ичимлик суви келтириш ишларини тезлатиш тадбирлари кўрилаяпти. Вилоятнинг Касби, Муборак, Қамаши, Ғузор туманларидаги ўнлаб қишлоқлар аҳолиси баҳорнинг биринчи ойида табиий газдан баҳраманд бўладилар. Қарийб 500 хонадонга газ тушурилади.

Муборак газни қайта ишлаш заводи жамоаси байрамни муносиб кутиб олиш учун қисқа фурсат ичида 30 гектарлик боғни қайта ишлаб, дарахтларга шакл беришди. Завод ҳудудига, Муборак шаҳридаги хиёбонларга 400 минг туп мевали ва манзарали дарахт, кўп йиллик гул кўчатлари ўтказилди.

Халқ ижодий уйларида, маданият саройларида ижрочи ёшларнинг чиқишлари бўлиб ўтаётир. Уларнинг ҳам энг яхшилари вилоят марказида бўладиган танловларда иштирок этишади. Маҳаллий рассомлар, халқ ҳунармандчилиги усталари томонидан яратилган буюмлар турли жиҳозлар, ускуналарнинг ҳам кўргазмалари уюштирилаяпти.

Вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси билан «Спорт, соғломлаштириш, озодалик» тадбирларида турли халқ ўйинлари, спорт мусобақалари ўтказиш билан бирга, атроф-муҳитни тоза сақлаш, аҳоли истиқомат жойларида турли касалликларнинг олдини олиш ишлари адо этилмоқда.

Наврўз байрами тантаналари шаҳар ва туман марказларининг бош майдонларида ўтиши табиий. Лекин ҳар бир қишлоқ ва маҳалланинг ўзида ҳам кўнгилочар тадбирлар: спорт мусобақалари, концерт томошалари ўтказилиб, эл дастурхонига баҳорий таомлар тортилади. Шу мақсадда хўжаликлардан шаҳар ва туманларнинг марказларидаги маҳаллаларга сумалак тайёрлаш учун буғдой, зарур миқдорда ун, ёғ, гуруч ва бошқа масаллиқлар ажратилиши белгилаб қўйилган. Бўрдоқичилик билан шуғулланадиган жамоалар байрам масаллиғи учун ишлаб чиқариш таннархида гўшт ажратишга қарор қилдилар.

Қашқадарёдаги энг катта байрам тантаналари вилоят марказининг Мустақиллик майдонида бўлиб ўтади. Бу ерда турли миллат ва элат вакилларининг учрашувлари бўлади, меҳнат жамоалари мустақиллик йилларида эришилган ютуқларни кўз-кўз қиладилар, театрлаштирилган томошалар уюштирилади.

«Халқ сўзи» мухбири
Пўлат ГАДОЕВ
суҳбатлашди.

ОСТОНАДА НУР СОЧАР НАВРЎЗ

Ҳар баҳор элу юртимиз Наврўзни шоду хуррамлик ила кутиб олмоқда. Бундай шодликлар замирида шаксиз, теран маънолар бор. Тарихи улуғ, авлоду аждодлари буюк халқимиз Наврўзнинг умум миллий, дўстлик, биродарлик туйғуларини алоҳида қадрлаб келаётгани боис юртимизда тинчлик, осудалик, дилларимизга умидлару орзулар ҳукмрон.

Демакки, ўтмишини, буюк қадриятларини унутмаган халқимиз билан фахрланишга ҳақлимиз.

Наврўз айёми Марказий Осиё ва Яқин Шарқ халқларининг қадимий анъанавий йил боши — Янги йил байрамидир. Қадимда Ҳамал ойининг кириши — кеча билан кундузнинг баҳордаги тенглашган нуқтаси 21 март кечасидан 22 мартга ўтар кунига тўғри келади. Жуда қадим даврлардан буён бу кунни «Наврўз» -- янги кун (янги йил) ҳисоблаб, тантанали равишда нишонлаш одат бўлган.

Наврўз байрами ҳақида Абу Райҳон Берунийнинг «Китоб ат тавҳим» (Тушунтириш) ва «Осорул боқия» (Қадимги халқлардан қолган ёдгорлик) асарларида маълумотлар берилади. Маҳмуд Қошғарийнинг «Девону луғотит-турк» асарида баҳор ва Наврўз байрамига бағишланган халқ лирик қўшиқларидан намуналар учрайди. Умар Хайёмнинг «Наврўзнома», Абулқосим Фирдавсийнинг «Шоҳнома» асарларида Наврўз ҳақида қимматли маълумотлар бор.

ЙИЛГА ТАТИГУЛИК КУН

Тўрт фаслнинг бири бўлмиш баҳор -- йилнинг янги фасли ҳисобланади. Ернинг шимолий ярим шарида баҳорги кеча-кундузи тенгликда (20 ёки 21 мартдан) ёзги қуёш турғунлигига, яъни кундузи энг узоқ, кечаси эса энг қисқа бўлган кунгача (21 ёки 23 июнгача) давом этади.

Анъанага кўра, баҳор байрами бир неча кун давом этади. Абу Райҳон Беруний «Осор-ул боқия» асарида таъкидлашича, Наврўз баҳор ёмғирининг биринчи томчиси тушишидан гуллар очилгунча, дарахтлар гуллашидан мевалар етилгунча, ўсимлик униб чиқа бошлашидан такомиллашгунича давом этган вақтда байрам қилинади. Наврўз кунлари уюштириладиган халқ ҳашарларида ариқ ва зовурлар тозаланади, ниҳоллар ўтқазилади, гулзорлар, боғ-роғлар барпо этилади, йўллар ва кўприклар, хиёбонлар ва қабристонлар тартибга келтирилади, мажруҳ ва ночор кишиларнинг уйлари, чойхоналар ва тўйхоналар таъмирланади доривор гиёҳлар тўпланади.

Наврўз -- баҳор фасли мазмунини белгилаб бера оладиган ажойиб бир кунки, бу куни азалдан бободеҳқонларимиз катта ниятлар билан далага уруғ сочадилар, эгат оладилар, ниҳоллар ўтқазадилар.

Момоларимиз сумалаклар қайнатадилар... Сумалак пишириш тадоригининг ўзи кичик байрам тусини олади. Чилдирма-ю дуторлар садолари янграйди, яллалар авжга чиқади, лапару беллашувлар, рақсу ҳангомалар... бир-бирига уланиб кетади. Булар нима учун?! Мана шу кунни иззатлаш учундир?! Ва яна улуғ ниятлар: фарзандлар сулоласининг давом этиши, эзгу ўйларининг рўёбга ошуви учун ҳам ёши улуғ момоларимиз дуога қўл очгайлар...

Наврўз -- меҳр-мурувват байрамидир. Шу куни урушлар тинган, жанжаллар ниҳоясига етган, етим-есирлар, ночор, ногиронларга алоҳида меҳр-мурувват кўрсатилган. Бундай азалий одатлар бугунги кунимизнинг ҳам мазмунига айланганини ҳис этишнинг ўзи руҳий покланишдан дарак беради.

Мурувватпешалик ижтимоий жиҳатдан аҳолининг кам таъминланган қисми: кексалар, болалар, болали оналарга кўрсатилаётган ғамхўрликларда намоён бўлаётган шу кунларда ҳам давлатимиз диққат-эътиборидаги муҳим масалага айланган-дир.

Наврўз бўсағасидамиз. Унинг гулу чечаклари далаю қирларнигина эмас, бизнинг мўъжазгина қалб ўйимизни ҳам безайди.

Вақтихушлик, хурсандчилик, ўйин-кулги, турли спорт мусобақалари (улоқ, кўпкари, кураш, арқон тортиш) мушоира Наврўз байрамининг бадиий безаклари ҳисобланади. Чавандозлар, полвонлар, қизиқчилар, дорбозлар, пазандалар Наврўз байрамида ўз маҳоратларини намойиш қиладилар. Шу тариқа Наврўз нафосат ва гўзаллик, назокат ва латифлик кўригига айланади.

Шу ўринда Муқимийнинг ушбу сатрлари ёдга тушади:

Навбаҳор очилди гуллар,
сабза бўлди боғлар.
Суҳбат айлайлик
келинглар, жўралар,
ўртоқлар.
Хуш бу маҳфалда
тириклик улфату аҳбоб
ила
Ўйнашиб, гоҳи табиатни
қилайлик, чоғлар.

Таърифу таҳсинга сиғмас гўзал байрамимиз билан диёримизнинг кенту қишлоқларида файзу тўкинлик, барокатли кунлар бошланади.

Ғуломхон ҒАФУРОВ.

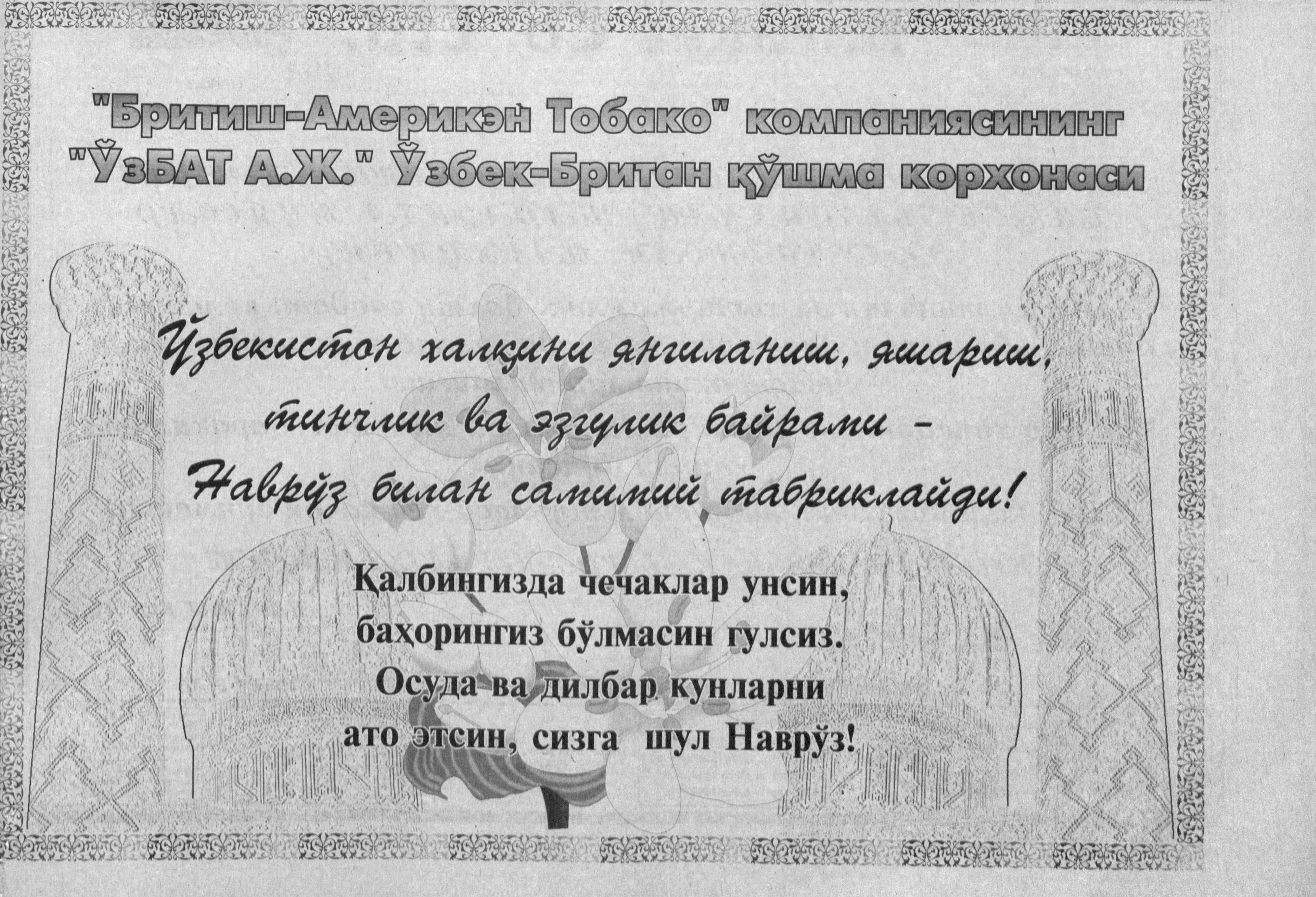

ТААССУФ

ПУЛ БИЛАН ЎЛЧАНМАЙДИГАН БОЙЛИК

Ўсмир ўртоғини турткилади:

-- Кино кўрмаймизми, қара «50 долларлик соҳибжамол» деб ёзиб қўйибди.

У кинотеатр олдидаги ўтган-кетганни ўзига қаратиб турган эълонларга кўз югуртирди. Ярим яланғоч аёлнинг сурати остидаги ҳар бири ўқлоғдай-ўқлоғдай ҳарфларни қизиқсиниб ўқиди. Кейин ўртоғига юзланди:

-- Эротика дегани нима ўзи?

-- Билмасам, биронта артистнинг номидир-да.

-- «Фақат катталар учун» деб ёзиб қўйишибди-ку, -- ҳафсаласи пир бўлди болакайнинг, -- овора бўлма, бизни ичкарига киритишмайди.

-- Нималар деяпсан? Уларга пул бўлса бўлди. Қани кетдик...

У ёғини биз гапирмаганимиз, сиз эшитмаганингиз маъқул. Лекин шуни очиқ айтиш керакки, Балиқчи туманининг қоқ марказида жойлашган кинотеатрда халқимиз урф-одати, ахлоқ-одоби, ор-номуси, иффатига мутлақо ёт бўлган «50 долларлик соҳибжамол», «Ўлим микроблари» каби беҳаё киноларни очиқдан-очиқ намойиш қилиш одат тусига кириб қолди. Киночилар ювуқсиз эркак-аёллар ишқий саргузаштлари, инсонийликдан йироқ беномусликлари тасвирланган ўнлаб ленталарни катта экран орқали уялмай-нетмай, ҳазар қилмай ўз ҳамқишлоқларига демакки, ака-укаларига-ю, ёр-биродарларига пулламоқдалар. Бундай аянчли, тоқат қилиб бўлмас манзарани Андижон шаҳрининг қоқ марказидаги Аббос Бакиров (!) номли, «Шарқ» кинотеатрларида ҳам учратиш мумкин.

-- Бу ердаги мавжуд бешта томоша залида ҳар куни маза-матрасиз томошалар кўрсатилаётганидан яхши хабардормиз. Хўш, ўзингиз бундай аҳволга қандай баҳо берасиз? -- дея сўрадик Аббос Бакиров номли кинотеатр раҳбари Обиджон Жаҳонгировдан.

-- Биқинимда оғриқ туриб қолди, ташқарига чиқиб келсам майлими?-- дея юзлари буришиб, кўзлари пирпиради унинг.

Савлатидан от ҳуркадиган, сахти-сумбутидан ерга тушиб кетган нарсасини пул бериб олдиргудай одамнинг сўзларига ишонмай бўладими? Ишондик. Лекин кинолардаги минг бир хил найрангларни кўраверib, кўзи пишиб кетган бу одам ҳозир ғирт ёлғон гапираётгани, сувдан қуруқ чиқмоқчи бўлаётгани сезилиб турарди.

-- Кинохонангиз Чўлпондай буюк, табаррук инсон номи билан аталади, -- сўрадик «Чўлпон» кинохонаси раҳбари Гулжаҳон Иномовадан. -- Бунинг устига, ўзингиз аёл бўлатуриб...

-- Унақа кинолар қўйилмайди бизда.

-- Ҳозиргина кўриб келдик, эълонлар тахтасига «Ниночка» -- фақат катталар учун» деб ёзиб қўйибсиз-ку?

-- У реклама. Одамларни жалб қилиш учун ёзилган.

-- Пул топаман деб кўпчиликни алдаш мумкин экан-да, а?

--...

-- Биздаям беъмани кинолар қўйилмайди,-- деди «Шарқ» кинохонаси бошлиғи Ҳидоятилло Алихонов. -- Ишонмасангиз, ўтган ҳафтада, ойларда қўйилган кинолар рўйхатини олиб келиб кўрсатишим мумкин.

Ҳидоятилло шу кетганича қорасини кўрсатмади.

Кошки эди, ана шу шармсиз манзара биргина Балиқчи тумани ёки Андижон шаҳрининг кинотеатрларида содир этилаётган бўлса. Афсуски, вилоятдаги кўпчилик туманлар, шаҳарларда ҳам зўрлаш, айшу ишрат, босқинчилик каби ярамасликларни тарғиб этувчи фильмлар бемаза қовуннинг уруғидай кўпайиб кетди.

Республикамизда юксак маънавият учун кураш кўлами кенг ишга айланган, умуминсоний қадриятлар, шарқона урф-одатлар, ўзбекона ор-номус, иффат, ғурур ҳаётимизга тобора чуқурроқ кириб келаётган бир пайтда вилоят киночилари тепасида турган мутасадди ташкилотларнинг раҳбарлари қачонгача бундай ҳолни кўриб кўрмасликка оладилар? Наҳотки, улар вилоят ҳокимининг фармойишига асосан ҳар ойнинг охирги жума куни «Маънавият кунлари» деб эълон қилинганидан бехабар бўлишса? Андижондаги деярли барча ташкилотларнинг ишчи-хизматчилари шанбалик ўтказиб, тушган пулни Маънавият марказига тақдим этишаётган бир пайтда маза-матрасиз кинолар билан кишилар, айниқса, ёшлар онгини заҳарлашга уринаётганларнинг номуносиб ишларини қандай баҳолаш керак?

Одилжон ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

SPORT

РОССИЯ КУБОГИ ЎЗБЕКИСТОНГА КЕЛДИ

Волгоградда ногиронлар ўртасида футбол бўйича «Рождество кубоги» учун анъанавий еттинчи халқаро мусобақа ниҳоясига етди. Унда МДҲ мамлакатларидан 14 та кучли команда иштирок этди. Мусобақада Ўзбекистоннинг «Байналминал» командаси футболчилари биринчи ўринни эгаллади. Команда бундай мусобақаларда учинчи марта ғолиб чиққани учун кубок энди Ўзбекистонда доимий қолади. У Ўзбекистон Олимпия шарафи музейида сақланади.

Мусобақада футболчиларимиз дарвозаларидан биронта ҳам тўп ўтказмай, ишонч билан финалга чиқди. Финалда энг машҳур жамоа -- Москванинг «Спартак» командаси билан бўлган учрашувда ҳам «Байналминал» 3:0 ҳисобида ғалаба қозонди.

(ЎзА).

SPORT

НАВРЎЗ
АЙЁМИНГИЗ МУБОРАК БЎЛСИН,
АЗИЗ ЮРТДОШЛАР!

"Ўзавтосаноат" —

Ўзбекистон автомобилсозлик корхоналари уюшмаси Наврўз байрами муносабати билан бутун Ўзбекистон халқини самимий муборакбод этади.

Шарқ халқларининг йил ҳисоби бўйича ушбу кундан бошланадиган янги йилда уларга бахт-саодат, соғлик-омонлик, ишларида ривож тилайди.

Баҳорий кайфият
доимий ҳамроҳингиз бўлсин!

"Ўзавтосаноат".

НАВРЎЗИНГИЗ МУБОРАК, АЗИЗ БИРОДАРЛАР!

Barakat Co. Ltd.

ЎЗБЕК ХАЛҚИНИ БАҲОР БАЙРАМИ - НАВРЎЗ
БИЛАН ТАБРИКЛАШ ШАРАФИГА МУЯССАР
ЭКАНЛИГИДАН МАМНУНДИР!

Ҳаммага тинчлик ва хотиржамлик, бахту саодат, келажаги буюк Ўзбекистон давлатининг янада гуллаб-яшнашида улкан муваффақиятлар тилаймиз.

Ҳар бир хонадоннинг дастурхони тўкин, янги йил баракали ва хайрли бўлсин.

Илоё, қалбингиздан ушбу айём шуъласи ҳеч қачон сўнмасин.

ЮРТИНГИЗДАН БАРАКА АРИМАСИН!

БАРАКАТ КО. ЛТД.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
А. УСМОНОВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Мерос ва қадриятлар 36-29-89;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28.
Эълонлар 36-09-25, Вахтёр-33-10-60

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — Т. Долиев.
Навбатчи — Ш. Каримов.
Мусаҳҳиҳ — А. Худойқулов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0157 46.149 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 Босишга топшириш вақти—21.00

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топширилди — 22.20 1 2 3 4 5 6